

O GAZI HUSREV-BEGOVOJ MEDRESI

Gazi Husrev-begova medresa nije samo škola, a pogotovu ne obična škola. Tri imena je kroz minula stoljeća nosila (Seldžukija, Kuršumlija, Gazijina), ali je trajno svoj internacionalni karakter zadržala. Vidljivo je to među njenim graditeljima, nastavnicima i polaznicima. Po pet osnova je, među sličnim školama u Evropi, opravdano primat uživala: po svome osnivaču; po svome zdanju; po svome programu; po svojim profesorima; i po svojim učenicima.

Osnivač ove škole sin je bosanskog plemića Ferhat-bega i osmanske sultanije Seldžuke. Prirodno nadaren, kako to djeca ove grude znaju biti, obrazovao se u elitnim školama i družio sa prinčevima. Stečeno znanje, dokazana hrabrost i plemenito srce omogućili su mu da ostvari uspješnu karijeru kao beg, stekne veliku slavu kao gazija i ostavi neizbrisiv trag u povijesti kao vakif: kao sandžakbeg vladao je Albanijom, Srbijom i Bosnom; kao junak proslavio se u Crnoj Gori, Mađarskoj i Hrvatskoj, kao vakif podizao džamije i tekije, imareta i musafirhane, mostove i hanove, hamame, česme i šadrvane, škole i biblioteke, a sva svoja dobra u Bosni, Slavoniji, Dalmaciji i Grčkoj ostavio za dobrobit naroda. Tako je Gazi Husrev-beg dao snažan poticaj razvoju vjerskog, privrednog i kulturnog života ovoga grada, ove zemlje i ovoga naroda.

Zgrada Gazi Husrev-begove medrese osmišljena je kao polivalentan i reprezentativan objekat u kome je centralno mjesto dato prostoru za nastavu (dershana), a nizovima krilnih prostorija namijenjen rezidencijalni karakter. Odlukom samog osnivača medresa je smještena u samo srce sarajevske čaršije, a njeno projektovanje povjereno, tada vodećem arhitekti Osmanskoga carstva, Perzijancu Adžemu Esiru Aliju. Po njegovim nacrtima, medresu su gradili dubrovački majstori i domaći neimari od bosanskog kamena i olova. Kompaktna, skladna i monumentalna građevina dovršena 1537. godine postala je i ostala jednim od simbola Sarajeva. Sve nove dogradnje i popravke do danas naslanjale su se na istu ideju.

Program Gazi Husrev-begove medrese, od njenog utemeljenja 1537. godine do danas, bio je model prema kome su se radili programi drugih sličnih škola. Koncipiran tako da uključuje izučavanje tradicionalnih i racionalnih nauka, omogućavao je učenicima da stiču teološka, filozofska, pravna, filološka i egzaktna znanja. Sam Gazi Husrev-beg je predvidio dopunjavanje osnovnog programa u skladu sa novim zahtjevima i potrebama vremena i ljudi.

Profesori Gazi Husrev-begove medrese biraju se po strogom kriteriju koji je u temeljnom dokumentu (vakufnami) propisao lično Gazi Husrev-beg, a uključivao je stručnost, pedagoško iskustvo i ljudske kvalitete. Za veoma zahtjevno, ugledno i, zbog visoke plaće, primamljivo profesorsko mjesto mnogi su se natjecali. Dobivali su ga najbolji. Među njima je bilo Arapa, Turaka, Albanaca i Bošnjaka, naravno, najviše

Učenici Gazi Husrevbegove medrese, po odluci osnivača, imali su savremenu nastavu, ugledne profesore, komforan smještaj i zdravu ishranu. Uživajući visoke standarde i vrijedno učeći stizali su do uglednih zvanja i visokih položaja. Bivali su: kadije, kadiaskeri, šejhu-l-islami; imami, muftije, reisu-l-uleme; profesori, naučnici, akademici; gradonačelnici, diplomate, ministri i državnici.